

Erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet

Delredovisning 2026

2026-02-17

Diarienummer: Diarienummer: Å 2024-1035

Erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet LI2024/01013

I arbete med delrapporten har Boverket genom Annelie Mårtensson, Trafikverket genom Henrik Zetterquist, Länsstyrelsen i Kronobergs län genom Leila Aalto och Länsstyrelsen i Västernorrland genom Karin Frejarö medverkat.

Beslutet att godkänna denna delrapport har fattats av avdelningschef Kristina Zetterström.

Handläggningen har gjorts av Johanna Stenberg, Maria Engström, Tobias Lundberg, enhetschef Åsa Bjelkeby samt Isaac Karlsson. Den sistnämnda var föredragande för ärendet.

Östersund, den 17 februari 2026

Kristina Zetterström

Isaac Karlsson

Sammanfattning

I maj 2024 gav regeringen Tillväxtverket, Boverket, Trafikverket och länsstyrelserna i uppdrag att erbjuda regionerna och Gotlands kommun stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet. Det här är den andra delrapport i uppdraget. Intresset för uppdraget upplevs som fortsatt mycket stort. Vi ser en hög aktivitet i nätverk, stor uppslutning vid dialoger och ett växande engagemang i antal aktörer som vill bidra. Arbetet har skett i en kontext där behovet av en tvärsektorieell nationell planeringsnivå blivit allt tydligare. Skillnaderna i planeringsförmåga mellan regioner riskerar dessutom att skapa ojämlika förutsättningar. Uppdraget ligger rätt i tiden och en utvecklad regional strategisk planering blir alltmer angelägen i tider av stora samhällsomvandlingar för att möta behov av exempelvis grön omställning och ökad beredskap.

Genomförda aktiviteter och resultat

En systemanalys har genomförts som identifierar fokusområden för det fortsatta arbetet. Regionala dialoger har visat på stort engagemang och en växande vilja till vidareutveckling, men också de varierande förutsättningarna. Finansiering har beviljats till regionerna för både förberedande projekt och samverkansprojekt, vilket har höjt ambitionen och legitimiteten för regional strategisk planering. Mötesplatser som Regionala rummet och det årliga Regionalt forum för samhällsplanerare har etablerats som viktiga mötesplatser. Nationella arbetsgrupper och nätverk har startats upp för att stärka myndigheterna i arbetet med sina roller och sin förmåga inom regional strategisk planering.

Regional strategisk planering är ett centralt verktyg med stor potential

Regional strategisk planering är ett centralt verktyg för att möta komplexa samhällsutmaningar och skapa helhetsperspektiv i det regionala utvecklingsarbetet. För att nå den fulla potentialen krävs fortsatt utveckling. Det behövs ökad förståelse med tydligare spelregler och begrepp. Det behövs höjd ambition och förmåga till rumsliga analyser. Genom att fungera som en brygga mellan både sektorer och nivåer kan regional strategisk planering bidra till att synliggöra platsers behov, funktionella samband och rumsliga konsekvenser av politiska beslut. Den regionala strategiska planeringen behöver integreras i politiska och organisatoriska processer och inte som separata spår. Arbetet visar att regionala beslutsfattare har behov av rumsliga underlag som ger bättre förutsättningar för långsiktiga och hållbara beslut.

Förmågan till rumsliga analyser behöver stärkas och begrepp tydliggöras

Kapaciteten för rumsliga analyser är otillräcklig både regionalt och nationellt. Tillgång till geografiska informationssystem och gemensamma metoder behöver stärkas. Nationella myndigheter behöver utveckla sin förmåga att ta fram användbara underlag och samtidigt ta hänsyn till regionala analyser i sina egna processer. Bristen på enhetliga metoder och språkbruk försvårar samspelet mellan aktörer, vilket gör behovet av en gemensam begreppsapparat tydligt. Samverkan mellan aktörer beskrivs dock ofta som personberoende, vilket påverkar kontinuiteten och tilliten i arbetet och

gör behovet av tydligare spelregler uppenbart för att skapa robusta och långsiktiga förutsättningar.

Behov framåt

Framåt ser vi behov av att rumslig analysförmåga stärks genom kompetens, GIS och gemensamma metoder. Att en tvärsektoriell nationell planeringsnivå etableras för att skapa tydlighet och samordning, att ett gemensamt språkbruk utvecklas för att underlätta samverkan och att robusta samverkansformer byggs för att minska personberoende. Många av dessa behov kommer de nationella arbetsgrupperna och de regionala samverkansprojekten att bidra till, men regional strategisk planering behöver även tydligare integreras i befintliga politiska och organisatoriska processer för att ge långsiktig effekt och bidra till en hållbar utveckling i hela landet. Dessa frågor är utmanande att hantera inom ramen för tidsbegränsade särskilda uppdrag och kan kräva andra åtgärder direkt från regeringen.

Innehåll

Erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet	1
Delredovisning 2026.....	1
Erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet LI2024/01013.....	2
1 Uppdraget	6
1.1 Bakgrund.....	6
2 Insikter och reflektioner	9
2.1 Regional strategisk planering utgör ett centralt verktyg i det regionala utvecklingsarbetet.....	9
2.2 Förmågan att göra rumsliga analyser behöver stärkas både regionalt och nationellt.	9
2.3 Tydligare begrepp och språkbruk	10
3 Genomförande – aktiviteter och resultat	11
3.1 Former för samverkan.....	11
3.2 Systemanalys – en gemensam bild av nuläge och väg framåt.....	11
3.3 Nationell mobilisering	12
3.4 Regionala dialoger.....	13
3.5 Erbjudande om finansiering.....	13
3.6 Regionalt forum för samhällsplanerare 2025.....	15
3.7 Regionala rummet – Kunskap, dialog och inspiration.....	17
3.8 Strategisk planering i regional kontext – en gemensam kunskapsgrund .	17
3.9 Förstudie – Metod för rumsliga konsekvensanalys.....	18
3.10 Förstudie - Nationella myndigheters medverkan och remissvar	18
3.11 Extern utvärdering för ett ökat lärande	18
3.12 Externa kommunikationsinsatser	19
4 Synergier med andra uppdrag eller insatser	20
4.1 Synergier med andra gemensamma uppdrag och initiativ	20
4.2 Synergier med andra uppdrag och initiativ på myndigheterna	22

1 Uppdraget

1.1 Bakgrund

I maj 2024 gav regeringen Tillväxtverket, Boverket, Trafikverket och länsstyrelserna i uppdrag att erbjuda regionerna och Gotlands kommun stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet.

I uppdraget beskrivs att strategisk planering avser samspelet mellan olika planeringsprocesser som bedrivs inom olika sektorer och av olika aktörer. Vidare beskrivs att stödet sammantaget ska öka regionernas förutsättningar att kunna utgå från ett helhetsperspektiv och ta tillvara synergier i det regionala utvecklingsarbetet utifrån ett territoriellt perspektiv.

Detta är den andra delrapporten från uppdraget. I den första delrapporten, som levererades till regeringen i februari 2025, befann sig uppdraget i en uppstartsfas och fokus låg på att skapa gemensam förståelse för uppdraget, etablera samverkansformer och mobilisera aktörer. I den första delrapporten konstaterades att uppdraget ligger rätt i tiden och att behoven är stora. Sverige utmärker sig i ett europeiskt perspektiv bland annat genom avsaknad av vägledande tvärspektoriell planering på nationell nivå, vilket gör utvecklingen av regional strategisk planering särskilt angelägen, men också mer utmanande. Det framkom även i den första delrapporten att det finns stora behov av kompetenshöjning bland nationella myndigheter och länsstyrelser för att öka sin förmåga till rumslig samverkan. Växelverkan mellan nationell och regional nivå är avgörande. Det svenska regionala utvecklingsarbetet är beroende av ett fungerande flernivåsystem där nationell, regional och lokal nivå har olika roller och ansvar, men är ömsesidigt beroende av varandra. För att det regionala utvecklingsarbetet ska fungera effektivt krävs tydlighet i ansvarsfördelning och former för ett välfungerande samspel.

Det finns även stora skillnader i strategisk planeringsförmåga mellan regioner och kommuner vilket riskerar att skapa ojämlika förutsättningar i landet. En mer strukturerad regional planering kan jämna ut dessa skillnader. Behovet av att jobba med funktionella samband ökar komplexiteten, men med mer gemensamma arbetsätt och språkbruk kan planeringen över administrativa gränser underlättas.

I denna delrapport redovisas genomförandet för i huvudsak 2025. Under perioden har bland annat har flera regioner avslutat förberedande projekt, vilket för många medfört tydliga ambitionshöjningar att utveckla sina förmågor inom regionala strategisk planering. Samtidigt som arbetet pågår sker förändringar och initiativ inom närliggande områden som arbetet behöver förhålla sig till på olika sätt. Utöver Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling¹ och översynen av landsbygdspolitiken, så utreds förändringar kopplat till hushållningsbestämmelserna och myndigheters roll i planeringen både på nationell nivå och kopplat till tillståndsprocesser². I samband med

¹ LI 2024:06 SVESAM – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling

² Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten - Regeringen.se, Bättre förutsättningar för klimatanpassning - Regeringen.se, Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten - Regeringen.se m.m.

dessa relaterade initiativ och förändringar blir behovet av en tvärsektoriell nationell planeringsnivå allt tydligare. Ett behov som tidigare konstaterats från myndigheterna i Rådet för hållbara städer³, samt miljömålsrådets arbete med Ramverk för nationell planering⁴.

I rapporten använder vi begreppet *Regional strategisk planering* i betydelsen av tvärfunktionell, sektorsöverskridande, regional strategisk planering över tid, med ett rumsligt perspektiv som skapar förutsättningar för en hållbar regional utveckling och har betydelse för såväl näringslivets utveckling och konkurrenskraft som för människors livskvalitet.

1.1.1 Mål

I den så kallade förändringsteori som finns för uppdraget har effektmål på kort sikt formulerats som:

- ▀ Utveckla kunskap och strukturerade arbetssätt för regionala samarbeten och synergier⁵.
- ▀ Att regioner och myndigheter kan stödja och delta i varandras processer.
- ▀ Att från nationellt håll ta fram kunskap och analyser utifrån ett territoriellt perspektiv/rumsliga analyser.

Under våren 2025 slutfördes även den Systemanalys⁶ som genomfördes tillsammans av Tillväxtverket, Boverket, Trafikverket samt representanter för länsstyrelserna och regionerna. I systemanalysen, som satte regionernas roll, förmågor och kapacitet i centrum, identifierades fyra fokusområden för fortsatt arbete i uppdraget (se mer i avsnitt 3.2 Systemanalys – en gemensam bild av nuläge och väg framåt).

1.1.2 Målgrupper för uppdraget

Den primära målgruppen för uppdraget är de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna. Kommuner och kommunalförbund betraktas som en sekundär målgrupp och får nytta av uppdraget genom regionernas arbete.

För att regional strategisk planering ska vara ett effektivt verktyg behöver även nationella myndigheter och länsstyrelserna både stödja regionerna med kunskap och underlag till regionala processer, så väl som att ta hänsyn till och nyttja regional kunskap och underlag i de egna processerna. Nivåerna behöver samspela genom strukturerad samverkan. Utmaningen är att skapa tydliga ansvar och effektiv samverkan för att nå gemensamma mål. Växelverkan mellan statlig och regional nivå är avgörande. Relevanta myndigheter är därför också en primär målgrupp.

³ Uppföljning av Rådet för hållbara städers verksamhet 2024, Boverkets Dnr 3100/2023 daterad 2024-12-19

⁴ Ramverk för nationell planering, ett programområde inom Miljömålsrådet. Boverkets Dnr 1583/2022

⁵ Omskrivning utifrån Å 2024-1035:06 Uppföljningsplan - Stöd till strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet

⁶ Bilaga 1-Systemanalys av regional strategisk planering

Kontaktpersoner har utsetts för de primära målgrupperna hos de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna, länsstyrelserna, Boverket och Trafikverket samt på, i uppdraget, övriga namngivna myndigheter. Huvudsakligen nås målgrupperna genom dessa kontakter och andra befintliga nätverk och forum. Under våren öppnades även möjligheten upp för intresserade individer att anmäla sig till en kontaktlista⁷ för att få löpande information, och inbjudningar till relaterade event kopplat till regeringsuppdraget.

1.1.3 Metod

Inom uppdraget arbetar vi med tre erbjudanden. Kunskap, nätverk och finansiering.

Kunskap är en central metod i regeringsuppdraget. Vi samlar in, analyserar och tillämpar kunskap för att anpassa insatser och åtgärder utifrån behoven. Vi verkar även för att sprida kunskap och erfarenheter till målgrupperna samt för att skapa en gemensam förståelsen av regional strategisk planering.

Vi har i uppdraget valt att i så stor utsträckning som möjligt nyttja befintliga nätverk för dialog och informationsspridning. Utöver det har konceptet Regionala rummet utvecklats och skapat möjlighet för intresserade att anmäla sig för att få löpande information, och inbjudningar till relaterade event.

Ekonomiskt stöd har använts till regionala projekt. Under 2025 har ett antal regionala förberedelseprojekt avslutats och nya regionala samverkansprojekt beviljats.

⁷ [Jag önskar löpande information om uppdraget om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet](#)

2 Insikter och reflektioner

2.1 Regional strategisk planering utgör ett centralt verktyg i det regionala utvecklingsarbetet

Under arbetet med regeringsuppdraget har det blivit allt tydligare att regional strategisk planering är ett avgörande verktyg för att skapa helhetsperspektiv i det regionala utvecklingsarbetet. I uppdraget har vi sett hur verktyget har potential att fungera som en brygga mellan både sektorer och nivåer. Regional strategisk planering ger förutsättningar för att synliggöra platsers särskilda behov och möjligheter, funktionella samband mellan platser och rumsliga konsekvenser av politiska ställningstaganden och initiativ. Det är också avgörande för att konkretisera de insatser som behöver göras av olika aktörer för att få genomslag av de regionala utvecklingsstrategierna. Att använda kartor som verktyg och för rumsliga analyser är inte enbart ett kommunikativt hjälpmedel. Regionala beslutsfattare behöver sådana underlag för att bättre kunna ta ansvar för sin region på ett långsiktigt och hållbart sätt. För att nyttja dess fulla potential måste regional strategisk planering integreras i politiska och organisatoriska processer kopplat till arbete med regionala utvecklingsstrategier, inte hanteras som separata spår.

Sverige saknar en tvärssektoriell nationell planeringsnivå, vilket gör att regionerna ofta möter en fragmenterad nationell nivå som inte agerar samordnat. Ansvarsfördelningen uppfattas som otydlig, vilket skapar osäkerhet kring roller, mandat och hur spelreglerna ser ut, hur olika processer ska samspela och stödja varandra. Exempelvis skiljer sig länsstyrelsens roll i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion jämfört med Förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete. Det bidrar till att skapa otydlighet gällande förväntningar på hur statliga myndigheter ska samordnas. Regional strategisk planering är således ett verktyg som inte bara stödjer regionalt utvecklingsansvariga aktörer, utan är avgörande för att myndigheter ska kunna bistå och bidra meningsfullt till det regionala utvecklingsarbetet.

2.2 Förmågan att göra rumsliga analyser behöver stärkas både regionalt och nationellt.

En av insikterna från arbetet är att kapaciteten för rumsliga analyser är otillräcklig. Det gäller både på den regionala och den nationella nivån. Resultaten från arbetet visar att många regioner och myndigheter saknar resurser och tillgång till geografiska informationssystem (GIS). Förmågan att nyttja GIS behöver stärkas inom både regionala och nationella myndigheter och behovet av gemensamma metoder är stort. Kartan är central för att jobba effektivt med rumsliga analyser och för att kommunicera politisk riktning för den rumsliga utvecklingen. För att regional strategisk planering ska bli sektorsövergripande och kunskapsdriven krävs att både regional och nationell nivå investerar i utveckling av både kompetens och verktyg.

Nationella myndigheter behöver kunna ta fram och tillhandahålla användbara, underlag för regionala aktörer och samtidigt ta hänsyn till regionala analyser och rumsliga förhållanden i sina egna processer. Nationella myndigheter behöver utveckla sin förmåga att ha tydligare regionala och rumsliga perspektiv på sina insatser och analyser. Komplexa samhällsutmaningar som exempelvis nyindustrialisering, beredskapsplanering och

klimatombeställning kräver att aktörer kan förstå och hantera rumsliga konsekvenser av sina beslut för framtida utveckling.

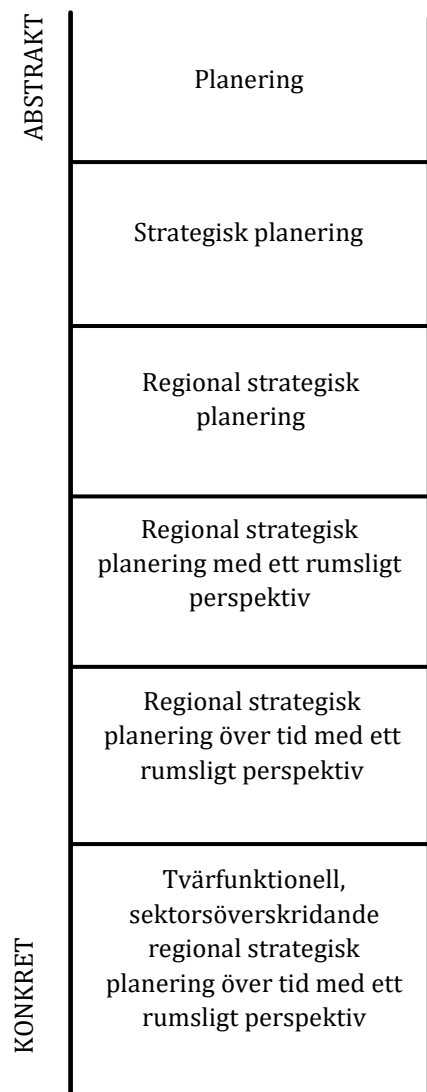
Erfarenheterna från både nationella initiativ och regionala projekt vittnar om att data ofta är fragmenterad eller svår att använda på flera nivåer. Bristen på enhetliga metoder och språkbruk försvårar dessutom samspelet mellan olika aktörer. Geodata är en viktig samhällsresurs, som skapar stor nytta i samhället och inte minst som en möjliggörare för rumsliga analyser nationellt och regionalt. Behoven och kraven på utveckling och tillhandahållande av geografiska grunddata ökar. Redan idag har myndigheterna svårt att upprätthålla en nivå av kvalitet på geodata som motsvarar samhällsbehoven⁸.

2.3 Tydligare begrepp och språkbruk

Arbetet med uppdraget har visat att det finns en betydande variation i hur centrala begrepp tolkas och används, både mellan och inom regioner samt av nationella myndigheter och länsstyrelser. Begreppet *regional strategisk planering*, kan i praktiken betyda väldigt olika saker för olika aktörer och individer inom olika yrkeskårer. Denna otydlighet riskerar att skapa missförstånd och försvåra utvecklingen, vilket framkommit både i systemanalysen och i genomförda dialoger.

En mer gemensam begreppsapparat behöver etableras. Det handlar inte enbart om definitioner, utan om att skapa ett språk som är relevant och användbart i praktiken för både politiker och tjänstepersoner så väl regionalt som nationellt. I systemanalysen illustrerades detta genom en så kallad abstraktionsstege, där för generella formuleringar gör det svårt att omsätta strategisk planering i konkreta handlingar (se figur till höger).

Vi anser att begreppet *rumslig planering* används i stället för mer otydliga termer som till exempel *territoriella perspektiv*. Till skillnad från fysisk planering enligt PBL, som styr mark- och vattenanvändning, handlar rumslig planering om att synliggöra platsers funktioner, relationer samt behov och potential, samt hur dessa platser kan utvecklas för ökad funktionalitet och hållbar utveckling ur ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv. Begreppet *rumslig planering* underlättar även kopplingen till rumsliga analyser som strategiskt verktyg i det regionala utvecklingsarbetet.

⁸ Regleringsbrevsuppdrag till Lantmäteriet att ta fram en Nationell strategisk plan för geodataområdet, 2025-08-14, LM2025/067474

3 Genomförande – aktiviteter och resultat

3.1 Former för samverkan

I uppstarten av uppdraget konstaterades en utmaning i att hitta effektiva och ändamålsenliga former för samverkan. Dessa former och hur olika konstellationer används, roller, förväntningar och spelregler har fortsatt att utvecklas stegvis under året. Arbetsgruppen med representanter från Boverket, Tillväxtverket, Trafikverket, länsstyrelserna och regionerna har utöver, medverkan i olika aktiviteter fortsatt att träffats återkommande ungefär var tredje vecka i syfte att samverka i framdriften och koordinering av insatser i genomförandet av regeringsuppdraget. Länsstyrelserna representeras och samordnas genom *nätverket för hållbar tillväxt* samt *samhällsbyggnadsnätverket*. Regionerna representeras genom tre ansvariga chefer. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har även under året varit med i arbetsgruppen.

Vid två tillfällen 2025, maj och november, har uppdragets ansvariga myndigheter träffat de regionala utvecklingsdirektörerna för dialog vid Forum för hållbar regional utveckling, regeringens mötesplats med politiker och tjänstepersoner från regionerna. I november diskuterades även uppdraget med regionpolitiker i samma forum. I maj och i september, deltog vi vid Reglabs RUS-nätverk och informerade om arbetet i uppdraget⁹. I maj deltog arbetsgruppen och Regeringskansliet vid SKR:s nätverk för samhällsplaneringschefer i regionerna.

Vid länsstyrelsernas nätverk för hållbar tillväxt (NHT21) och samhällsbyggnadsnätverk diskuterades uppdraget och systemanalysen presenterades. Under våren möttes länsstyrelsernas länsrådsgrupp för information och diskussion om regeringsuppdraget. Mötet bidrog bland annat till att länsstyrelserna tog fram ett kunskapsunderlag om markanvändning och målkonflikter. Underlaget har använts för diskussion inom länsstyrelsen om sin roll inom regional strategisk planering och för länens utveckling. Under 2026 genomförs en tvärsektoriell konferens på temat.

3.2 Systemanalys – en gemensam bild av nuläge och väg framåt

Som en del av det gemensamma arbetet inom regeringsuppdraget har en så kallad systemanalys genomförts. Arbetet finns dokumenterat i rapporten *Systemanalys – regional strategisk planering*¹⁰. Analysen har tagits fram i samverkan mellan Tillväxtverket, Boverket, Trafikverket, länsstyrelser och regioner, med konsultstöd.

Systemanalysen syftar till att skapa en gemensam förståelse för vilka faktorer som påverkar regionernas möjligheter att stärka sina förmågor och sin kapacitet inom strategisk planering. Den bygger på en kartläggning som identifierar både hinder och drivkrafter, och visar hur dessa samverkar i ett komplext flernivåsystem. Tre centrala

⁹ [RUS-nätverket – Reglab](#)

¹⁰ Bilaga 1-Systemanalys av regional strategisk planering

roller har definierats som en målbild för regionalt utvecklingsansvariga: rollen som samordnare, som riktninggivare och som kunskapsaktör.

Analysen visar att det inte finns en enskild lösning eller åtgärd som kan stärka den regionala strategiska planeringen. I stället krävs en portfölj av sammanhängande åtgärder på flera nivåer – från tydligare mandat och resurser till utveckling av gemensamma begrepp, arbets sätt och samverkansformer. Fyra fokusområden har identifierats för fortsatt arbete.

VAD	VARFÖR	HUR	VEM/VILKA
Etablera gemensam förståelse för vad regional strategisk planering är	Tydliggöra nyttan med regional strategisk planering och ett stärkt rumsligt perspektiv i det regionala utvecklingsarbetet	Stärka kapaciteten och integrera planeringen i politiska och organisatoriska processer	Utveckla samverkan i flernivåsystemet och tydliggöra roller och ansvar.

3.3 Nationell mobilisering

I uppstartsfasen av uppdraget som beskrevs i den första delrapporten så konstaterades att både nationella myndigheter och länsstyrelser har en omfattande resa att göra vad gäller ökad kunskap om, och i samverkan för regional strategisk planering. En resa som behöver påverka våra egna organisationer, våra arbets sätt och den regionala nivåns betydelse. I uppstarten av uppdraget under 2024 så bildades en arbetsgrupp med representanter från Boverket, Tillväxtverket och Trafikverket som under 2025 har fortsatt att samlas digitalt veckovis.

Boverket har under 2025 formerat en intern arbetsgrupp som bidragit i det operativa arbetet genom exempelvis delta i regionala dialoger, arbetsgrupper och andra aktiviteter. Boverket tog drivansvar för Regionalt forum för samhällsplanering 2025 (se avsnitt 3.6). Trafikverket har även de format en intern arbetsgrupp som knyter ihop Trafikverkets regionala och nationella organisation och arbete. Tillväxtverkets interna arbetsgrupp som formerades under 2024 har fortsatt att arbeta operativt i planering och genomförande av olika aktiviteter. Under 2025 har en stor del av Tillväxtverkets resurser i regeringsuppdraget använts till handläggning av finansiering av projektverksamheten. Den chefsgrupp med chefer för ansvariga enheter hos Tillväxtverket, Boverket och Trafikverket har sammankallats vid fyra tillfällen sedan föregående delrapport.

Utöver arbetsgrupper med Tillväxtverket, Boverket, Trafikverket och länsstyrelserna representerade så har samtliga övriga namngivna myndigheter¹¹ i uppdraget en utsedd kontaktperson. Dessa har informerats tre gånger skriftligt under perioden och har haft två digitala träffar. Några myndigheter har visat ytterligare intresse för uppdraget och då har

¹¹ Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Sveriges geologiska undersökning och Verket för innovationssystem.

fördjupade dialoger genomförts¹². Utöver namngivna myndigheter i uppdragsbeskrivningen har även Myndigheten för civilt försvar och Försvarsmakten visat intresse och finns nu med som kontakt i utskick och inbjudningar. Uppdraget har också redovisats för myndigheterna i miljömålsrådets arbete Ramverk för nationell planering (se avsnitt 4.1.2).

3.4 Regionala dialoger

Under våren 2025 har ett antal regionala dialoger genomförts, med tjänstepersoner från regionerna och länsstyrelserna. Syftet var att fördjupa förståelsen för nuläge, behov och ambitioner inom regional strategisk planering. Inför dialogerna skickades en enkät ut till samtliga regioner med frågor om den regionala nivån. 19 av 21 regioner svarade. I dialogerna deltog 82 individer från regioner och länsstyrelser från 20 län samt myndigheter vid fem olika tillfällen. Deltagandet visade på ett starkt engagemang och dialogerna visade en stor vilja att utveckla arbetet med regional strategisk planering, men också på varierande förutsättningar och behov.

Enkätsvaren visade att de flesta regioners personresurser ökat något eller varit oförändrade de senaste åren. Två regioner angav att personresurserna minskat. Inom i princip samtliga län samverkar region och länsstyrelse, men oftast inte specifikt om regional strategisk planering eller annat proaktivt arbete, utan främst i form av informationsdelning. Länsstyrelserna har en stor vilja till att stödja regionerna i deras arbete, men resurserna är inte alltid tillräckliga. Cirka en tredjedel av regionerna uppger att de saknar tillgång geografiska informationssystem (GIS).

Dialogerna visade att det finns en bred och växande vilja bland regionerna att utveckla regional strategisk planering. För många ses det som ett naturligt steg för att utveckla det regionala utvecklingsuppdraget. En återkommande utmaning som lyfts är otydligheten kring roller och ansvar – både mellan regioner och länsstyrelser, och mellan regional och nationell nivå. Det efterfrågas tydligare skrivningar om det regionala utvecklingsuppdraget, nationella riktlinjer för vad regional strategisk planering innebär, samt stärkt nationellt stöd i form av rådgivning, utbildningar och digitala verktyg för att ta fram regionala rumsliga analyser och kartor.

3.5 Erbjudande om finansiering

I regeringens beslut om uppdraget att erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet skrivs att ekonomiskt stöd får beviljas till pilotprojekt i syfte att utveckla kunskap, metoder och arbetssätt samt ta fram olika typer av analys- och kunskapsunderlag. Under 2025 har både Regionala förberedelseprojekt slutrapporterats och nya Regionala samverkansprojekt beviljats stöd.

¹² Energimyndigheten, Hav- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Vinnova

3.5.1 Förberedande projekt

Under våren 2025 avslutades 13 regionala projekt som deltog i utlysningen *Strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet – förberedande steg*. Drygt 2,9 miljoner kronor betalades ut till projekten. Syftet var att stärka regionernas kapacitet samt att formulera framtida behov och ambitioner om regional strategisk planering och målet var att fler regioner skulle stå rustade för det fortsatta arbetet i regeringsuppdraget.

Trots korta projekt visar resultaten från det förberedande steget att regionerna lyckat mobilisera både internt i organisationen och externt med andra aktörer i länet. Projekten har i fler fall medfört en ambitionshöjning i regionerna att utveckla förmåga och kunskap inom regional strategisk planering. Redovisningarna från de genomförda projekten visar bland annat på:

- ▀ En ökad förståelse för den egna organisationens behov och kapacitet att bedriva ett mer systematiskt och effektivt planeringsarbete.
- ▀ Att projekten bidragit till ökad legitimitet för regional strategisk planering.
- ▀ Att tillgång till relevant geografiska data är ett område med behov av utveckling.
- ▀ Att nyttja geografiska informationssystem (GIS) för rumsliga analyser är ett område där regionerna vill stärka sina förmågor.
- ▀ Behov av att vidareutveckla och formalisera processer som förbättrar samverkan med kommuner, länsstyrelser och myndigheter.
- ▀ Myndigheters kunskap om det regionala utvecklingsansvaret och förmåga till rumslig samverkan behöver stärkas.

Behoven speglar även regionernas viljeinriktningar som formulerats inom projekten. De tar sikte på att stärka samverkan och samordning.

3.5.2 Regionala samverkansprojekt

Under våren 2025 öppnades en utlysning där regionala samverkansprojekt efterfrågades för att bidra till regeringsuppdragets syfte¹³. Erbjudandet riktade sig till regionalt utvecklingsansvariga aktörer och projekt som bidrar till att regionala planeringsprocesser utvecklas och bli mer systematiska, relevanta, effektiva och uthålliga. Projekten ska leverera 1). förslag till regionala planeringsprocesser med potential att skalas upp och användas av flera, 2). förslag på hur nationella myndigheter och länsstyrelser kan bidra med kunskap och rumsliga analyser för en stärkt regional strategisk planering, samt 3). beskrivningar av hur de territoriella perspektiven har stärkts i det regionala utvecklingsarbetet.

Hösten 2025 beviljades åtta regionala samverkansprojekt med finansiering på totalt 19,3 miljoner kronor (se illustration på sida 16). Projekten genomförs i samverkan mellan

¹³ Beslut om utlysning - Regional strategisk planering genomförande Å 2024-1196:16

minst två regioner och involverar även i flera fall både länsstyrelser och myndigheter i olika form. Projekten ska slutredovisas senast 29 oktober 2027.

3.6 Regionalt forum för samhällsplanerare 2025

Den årliga konferensen arrangerades i Stockholm i oktober. Huvudsaklig målgrupp för eventet är regionala planerare på regioner och länsstyrelser. Syftet med konferensen är att erbjuda en mötesplats för kollegialt utbyte av kunskap och erfarenheter kring det dagliga arbetet med regional planering. Samtliga regioner, utom en som fick förhinder och 13 länsstyrelser fanns representerade. Även SKR och Regeringskansliet hade representanter på plats under dagen. Totalt deltog 76 personer.

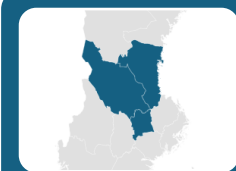
Samtalen under dagen visade tydligt hur den regionala strategiska planeringen har mognat de senaste åren. Även samverkansformerna befinner sig i en utvecklingsprocess gällande hur regioner och kommuner samt regioner, länsstyrelser och myndigheter jobbar tillsammans. Olika former av mötesplatser fyller därmed en allt viktigare funktion för kontinuitet, förtroende och ömsesidig förståelse mellan organisationer. Samtidigt lyftes att samverkan ofta upplevs som starkt personberoende, vilket påverkar både kontinuiteten och tilliten i det gemensamma arbetet. Behovet av att bygga robusthet i samverkan betonades därför av flera.

Vidare diskuterades behovet av tydligare nationella ramar för hur myndigheter ska samverka med den regionala nivån. Det behövs ökad förståelse för varandras organisationer och förutsättningar samt förståelse för den regionala geografin. Behovet av en mer samordnad nationell nivå förekom frekvent i diskussioner under dagen både för att underlätta kunskapsutbyte och för att lägga grunden för ett mer förutsägbart strategiskt planeringslandskap.

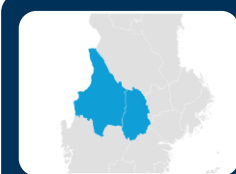
SPIN Strategisk Planering i Norr– 3 miljoner kronor i stöd

- Region Västernorrland (projektägare) tillsammans med Region Jämtland Härjedalen, Region Västerbotten och Region Norrbotten
- Storregional samverkan, hitta former för att växla upp förmåga och samverka utifrån olika styrkor

Strategisk planering – Analysskapacitet och GIS – 2,9 miljoner kronor i stöd

- Region Dalarna (projektägare), Region Västmanland och Region Gävleborg
- Strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet. Öka förmågan att använda analys och karta i arbetet.

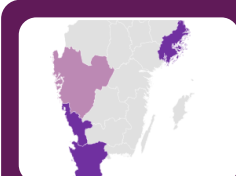
Strategisk planering i Värmlands och Örebro län – 2,1 miljoner kronor i stöd

- Region Värmland (projektägare) och Region Örebro
- Strategisk planering med utgångspunkt i ett stråk i samband med utveckling av Nobelbanan

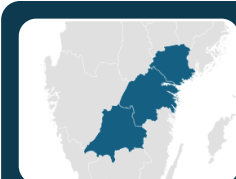
Grön infrastruktur i långsiktig strategisk planering – 2,1 miljoner kronor i stöd

- Region Uppsala (projektägare) och Region Stockholm
- Utveckling av arbetssätt och underlag kopplat till grön- och blåstrukturer

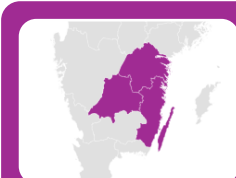
Samplanering i praktiken-Utveckling av regional strategisk planering – 2,4 miljoner kronor i stöd

- Region Halland (projektägare), Region Skåne, Region Stockholm, Västra Götalandsregionen, Göteborgsregionen samt Länsstyrelserna i Halland, Stockholm och Skåne län.
- Utveckling av regional strategisk planering, vägledning och språkbruk, uppdrag enligt Plan och bygglagen
- Skillnader och möjligheter i jämförelsen av Regionalt utvecklingsansvar och rollen som regionplaneorgan.

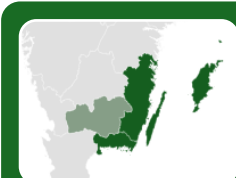
Stärkt samverkan inom regional strategisk planering – 2,3 miljoner kronor i stöd

- Region Sörmland (projektägare), Region Östergötland, Region Jönköping samt Länsstyrelserna i Södermanland och Jönköpings län
- Samverkansmodell som testas och utvecklas utifrån tre case (Stöd till kommunal översiktsplanering, Stråkplanering och Geografiska ställningstaganden)
- Vidareutveckla samverkansmodeller med potential att fungera för flera.

Fördjupad analys av gränsområdet Jönköpings-, Kalmar- och Östergötlands län – 1,6 miljoner kronor i stöd

- Region Jönköping (projektägare), Region Kalmar och Region Östergötland
- Fördjupad analys av funktionellt gränsområdet mellan de administrativa länsindelningarna. Fokus landsbygder och gränsbygder.
- Utveckla metod för att fördjupa kunskap om glesare geografiers skiftande förutsättningar och behov.

SPELPLAN - 3 miljoner kronor i stöd

- Region Gotland (projektägare), Region Blekinge, Region Kalmar (Region Kronoberg) samt Blekinge tekniska högskola och Uppsala universitet
- Samverkan med myndigheter och planering i beredskapstider
- Spelutveckling som metod för stärkta samverkansprocesser

3.7 Regionala rummet – Kunskap, dialog och inspiration

Under året har konceptet *Regionala rummet* tagits fram. Det är en digital mötesplats med syfte att informera, inspirera och involvera målgrupperna i att använda regional strategisk planering som verktyg för att skapa hållbar regional utveckling.

Konceptet innebär att regeringsuppdraget står för att arrangera mötesplatsen, men att regioner, länsstyrelser, myndigheter eller andra aktörer ska kunna nyttja mötesplatsen för att berätta om något gott exempel, diskutera utmaningar eller undersöka lösningar på utmaningar tillsammans. Under året har Regionala rummet arrangerats med följande teman:

- Den 14 maj hölls ett första seminarium där Karlstads universitet och Örebro universitet tillsammans presenterade Rapporten *Strategisk planering i regional kontext* (se avsnitt 3.8).
- Den 11 september berättade Region Östergötland och Region Kalmar län om hur de arbetat med att kartlägga och analysera geografiska förutsättningar för en mer jämlik, nära och behovsanpassad vård¹⁴.
- Den 6 november presenterade Tillväxtverket resultaten från de regionala förberedande projekten. En övergripande bild av de regionala samverkansprojekten gavs även (se även avsnitt 3.5.1 och 3.5.2)¹⁵.
- Den 4 december genomfördes Regionala rummet tillsammans med innovationsprogrammet Shift Sweden för att diskutera hur regional strategisk planering kan användas som verktyg för att bidra till systemomställning.¹⁶

3.8 Strategisk planering i regional kontext – en gemensam kunskapsgrund

Karlstads universitet och Örebro universitet har tillsammans i regeringsuppdraget tagit fram rapporten *Strategisk planering i regional kontext - Centrala begrepp och narrativ i svensk policy under 2010- och 20-talen*¹⁷. Rapporten syftar till att skapa en gemensam kunskapsgrund för aktörer på nationell, regional och lokal nivå kring strategisk planering i regional kontext samt ta tillvara tidigare kunskap och erfarenheter i det fortsatta arbetet. Rapporten bygger på en genomgång av forskning, utredningar och policytexter från 2012–2024.

Rapporten diskuterar den spänning som finns mellan behovet av nationella spelregler och regional flexibilitet. Hur strategisk planering bör vara vägledande snarare än bindande, och fungera som ett stöd för samverkan och långsiktigt agerande. Samtidigt efterfrågas en tydligare koppling mellan regional utveckling och fysisk planering, liksom mellan regional och kommunal planering. En stärkt regional strategisk planering ska ses som ett komplement till befintliga strukturer. Det handlar om att stärka offentliga aktörers

¹⁴ [Hälsan och sjukvårdens geografi i Region Östergötland och Region Kalmar län 11 september 2025](#)

¹⁵ [Det förberedande steget - vad hände sen? 6 november 2025](#)

¹⁶ Å 2024–2054:21

¹⁷ [Strategisk planering i regional kontext : Centrala begrepp och narrativ i svensk policy under 2010- och 20-talen](#)

förmåga att agera tillsammans, med respekt för platsens specifika förutsättningar och behov. Det finns behov av att regionerna ska bli mer rumsligt planeringsinriktade och för kommunerna att bli mer strategiska.

I rapporten konstateras att tre centrala "narrativ" driver behovet av regional strategisk planering. För det första pekas det på en bristfällig praktik, där ansvarsfördelningen är otydlig, samordningen svag och kompetensen otillräcklig. För det andra lyfts den geografiska indelningen fram som otillräcklig där dagens kommuner och administrativa gränser inte motsvarar människors vardagsgeografier eller andra funktionella geografier. För det tredje betonas att samhällsutmaningarna är så komplexa att ingen enskild aktör kan hantera dem ensam, vilket kräver samverkan och förbättrad flernivåstyrning. Rapporten har fångat stort intresse och skribenterna har fått ett stort antal förfrågningar om att presentera studien i olika forum under året.

3.9 Förstudie – Metod för rumsliga konsekvensanalys

Inom ramen för regeringsuppdraget har en metod som bedöms ha potential att bidra till stärkt förmåga att göra rumsliga konsekvensanalyser undersökts. Territorial Impact Assessment (TIA) – en metod som utvecklats inom det europeiska ESPON-programmet och i första hand används på EU-nivå för att analysera hur olika politiska beslut påverkar olika geografiska områden.

Utifrån de identifierade behov som både lyfts av regioner och myndigheter har myndigheterna gemensamt under 2025 valt att framåt prioritera ett arbetspaket för att stärka den regionala och nationella förmågan till att göra rumsliga analyser. En inledande del i det arbetet har varit denna förstudie om metod för geografisk konsekvensanalys¹⁸.

3.10 Förstudie - Nationella myndigheters medverkan och remissvar

I den första delrapporten som lämnades till regeringen i februari 2025 konstaterades bland annat att även nationella myndigheter och länsstyrelser behöver öka sin kunskap och bli bättre på rumslig samverkan i syfte att stärka det regionala utvecklingsarbetet.

Under året har ett arbete inletts för att undersöka samspelet mellan myndigheter och regioner gällande de processer som rör framtagandet och genomförande av regionala utvecklingsstrategier (RUS) och andra kompletterande verktyg som strukturbilder. Genom en förstudie¹⁹ har kunskapen fördjupats om hur myndigheter medverkar i dessa processer formellt genom remissvar. Arbetet fortsätter under 2026.

3.11 Extern utvärdering för ett ökat lärande

Ett externt stöd har upphandlats för att löpande utvärdera arbetet i regeringsuppdraget. Syftet med utvärdering är dels att bidra till ett kontinuerligt lärande hos delaktiga aktörer. Det gör det också möjligt att justera och anpassa insatserna löpande. Dels handlar det om

¹⁸ Å 2024–1196:23

¹⁹ Å 2024–1196:24

att få svar på vilka insatser som bedöms ge bäst resultat och vilka ger mindre bra resultat på både kort och lång sikt. Resultaten från det inledande rapporten bekräftar många av de resultat och slutsatser som kommit fram i arbetet med uppdraget i övrigt²⁰.

3.12 Externa kommunikationsinsatser

En god kommunikation är nödvändig för att engagera olika aktörer att bidra till uppdragets mål. Tillväxtverkets webbsida²¹ med information om uppdraget uppdateras ständigt med aktuell information och har blivit en av Tillväxtverkets mest besökta webbsidor. Det stora intresset för arbetet syns även genom antalet personer som anmält intresse av att få ta del av löpande information²². Kontaktlistan är en viktig kanal för spridning av aktuell information och inbjudningar till exempelvis mötesplatsen Regionala rummet.

Under hösten publicerades två artiklar: en om nyttan med regional strategisk planering²³, baserad på ett samtal mellan länsstyrelse, myndighet och region, samt en om de åtta pilotprojekt som beviljats stöd²⁴, med fokus på samverkan som verktyg för att stärka planeringen.

Regeringsuppdraget presenterades i en artikel i tidskriften PLAN som gav ut ett temanummer om regional planering. PLAN är Föreningen för samhällsplanerings (FFS) medlemstidskrift, en ideell förening och ett forum för samhällsplaneringsintresserade och yrkesverksamma. Då temanumret låg i linje med regeringsuppdraget gjordes insatser för att sprida temanumret till fler än medlemmarna i FFS. Temanumret har varit mycket uppskattat och efterfrågat.

²⁰ Å 2025-2117

²¹ [Regional strategisk planering - Tillväxtverket](#)

²² [Jag önskar löpande information om uppdraget om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet](#)

²³ [Att planera framtidens samhälle tillsammans - Tillväxtverket](#)

²⁴ [Åtta satsningar för samhällsplanering över gränser - Tillväxtverket](#)

4 Synergier med andra uppdrag eller insatser

I uppdragsbeskrivningen skrivs att synergier med andra uppdrag ska främjas. I detta kapitel beskrivs först gemensamma uppdrag och initiativ som flera av myndigheterna i detta regeringsuppdrag även arbetar med gemensamt. Efter det följer ett urval av andra uppdrag och initiativ som respektive myndighet ser synergier och kopplingar till.

4.1 Synergier med andra gemensamma uppdrag och initiativ

Dagens stora samhällsutmaningar kräver att den nationella nivån arbetar och samverkar på nya sätt kring frågor som berör utveckling och strategisk planering. Det svenska planeringssystemet har luckor och där finns flera initiativ för att utveckla arbetssätt och påtala brister. Detta gör att det finns synergier mellan regeringsuppdraget och flera andra initiativ. Dessa innefattar bland annat Miljömålsrådets initiativ om Ramverk för nationell planering, Rådet för levande städer, Förstudie om nationell fysisk planering²⁵ Produktivitetskommissionens betänkanden och inte minst arbetet inom SVESAM – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling²⁶.

4.1.1 SVESAM – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling

SVESAM-utredningen adresserar flera av de strukturella frågor som också är centrala i utvecklingen av regional strategisk planering. SVESAM analyserar hur ansvar, roller och samspel mellan myndigheter och regioner kan utvecklas och förtydligas. Dessa frågor är centrala även i utvecklingen av regional strategisk planering, vilket gör att arbetet med SVESAM och arbetet i detta uppdrag har tydliga synergier. Vi menar även att regional strategisk planering behöver vara ett centralt verktyg i en framtida sammanhållna territoriell politik som för att kunna ta vara på platsers olika förutsättningar.

4.1.2 Miljömålsrådet

Miljömålsrådets programområde Ramverk för nationell planering har under 2022–2026 haft fokus på att utforska myndigheternas förmåga att förstå och tydliggöra rumsliga planeringsförutsättningar, konsekvenser och effekter ur ett nationellt perspektiv. Arbetet har samordnats av Boverket och bedrivits i samverkan mellan 13 nationella myndigheter, där Tillväxtverket, Trafikverket och länsstyrelserna deltar. Under de senaste åren har fokus legat på tre delstudier och arbetet gått in i en avslutande fas under 2025.

Arbetet har visat att den nationella förmågan idag brister och det finns behov av att stärka myndigheternas gemensamma kapacitet till rumsliga analyser. Arbetet visar också att det finns stora brister vad gäller geografisk information och olika underlag att använda för strategisk planering på den nationella nivån. Förmågan är sämre än väntat och tillgängliga data är sällan anpassade för nationella analyser.

Samverkan mellan myndigheter är avgörande för att hantera komplexa samhällsutmaningar och skapa en nationell förmåga till strategisk planering. Viljan finns till samverkan, men det behövs tydligare ramar, riktlinjer, lagstöd, samt nya arbetssätt så

²⁵ [Nationell fysisk planering - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/02/20230228) (Ds2023:28)

²⁶ LI 2024:06 SVESAM – Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling

väl som resurser för att göra arbetet effektivt. Ett fungerande arbete med nationella analyser och nationell sektorsövergripande planering skulle även stärka regional strategisk planering. Arbetet slutredovisas till Miljömålsrådet i april 2026.

4.1.3 Rådet för levande städer

Rådet för hållbara städer beslutade 2024 att, inom ramen för det uppdrag rådet har att jobba med målkonflikter, arbeta vidare med en insats som syftar till att vägleda myndigheter om remissvar till länsstyrelserna. Det handlar om att de målkonflikter som staten själv råder över bör också staten i högre grad ta ansvar för. Arbetet sker stegvis med en sektorsmyndighet i taget då förutsättningar och utmaningar för de olika myndigheterna skiljer sig åt. Arbetet kan i förlängningen skapa bättre förutsättningar även för regional strategisk planering.

Genom Rådet för levande städer samordnas andra uppdrag och initiativ som exempelvis *Svensk modell för hållbar urban utveckling*²⁷, som finansieras genom Europeiska regionala utvecklingsfonden. I arbetet deltar elva myndigheter från Rådet för levande städer. Syftet är att statens stöd till kommuner och regioner blir mer träffsäkert och behovsanpassat. Idag omfattas totalt tolv så kallade territoriella strategier av arbetet. Tre av dessa strategier är av särskilt intresse inom regeringsuppdraget då de strategierna är framtagna på regional eller mellanregional nivå, *Sydosttriangeln, För ett livskraftigt Sörmland 2030* samt *Gävleborg en funktionell nätverksregion*. Arbetet består av att arrangera kunskapshöjande evenemang och nätverksträffar, erbjuder kontakter och erfarenhetsutbyte mellan aktörer på alla nivåer samt tar fram vägledande material och verktyg som stöttar arbetet i praktiken.

4.1.4 Innovationsprogrammet Shift Sweden

ShiftSweden²⁸ är ett innovationsprogram (Impact innovation) för omställning inom byggd miljö och mobilitet, med fokus på transformativ systemförändring. I samarbete med Shift Sweden har ett arbete bedrivits för att utforska mötet mellan regional strategisk planering och innovationssystemet. Arbetet har tittat på vilket sätt den regionala planeringen och den regionala skalan kan bidra till strategisk systemsyn och till platsers hållbara utveckling genom de större funktionella geografier som den regionala strategiska planeringen kan bidra med. Inom det regionala utvecklingsuppdraget möts rumslig utvecklingsplanering och innovationssystemen. Workshops med deltagare från både nationella myndigheter och regioner har genomförts. Året avslutades med att insikter från arbetet redovisades och diskuterades i Regionala rummet och i början av 2026 publicerades en rapport²⁹ från arbetet.

²⁷ [Svensk modell för hållbar urban utveckling inom EU:s regionala utvecklingsfond - Boverket](#)

²⁸ [ShiftSweden](#)

²⁹ Å 2025-1171

4.2 Synergier med andra uppdrag och initiativ på myndigheterna

Nedan beskriver respektive myndighet aktiviteter som genomförts och synergier med andra uppdrag och insatser som har genomförts sedan föregående delrapportering 21 februari 2025.

4.2.1 Länsstyrelserna

Länsstyrelserna har ett brett uppdrag att främja länets utveckling och ska redovisa sin medverkan i regionala utvecklingspolitiken och sammanhållna landsbygdspolitiken, arbeta sektorsövergripande och samordna staten i länet. En av vår tids stora utmaningar är samhällets förmåga att hantera komplexa och tvärsektoriella samhällsproblem utifrån länens olika utmaningar och möjligheter. Inom strategisk planering ryms en bredd av perspektiv och sakområden där länsstyrelserna kan bidra med sakkunskap, kunskapsunderlag och analyser och erbjuda stöd till respektive region utifrån de behov som finns.

För att tillvarata den potential till synergier mellan olika uppdrag krävs en samordning och resurssättning som inte varit möjlig inom ramen för uppdraget. I takt med att respektive regions prioriteringar, ambitionsnivå och önskemål om stöd blir tydligare under uppdragets gång, ökar förutsättningarna för länsstyrelserna både att kunna bidra och tillvarata synergier. Nedan följer ett urval av uppdrag med möjliga synergier till regional strategisk planering.

4.2.1.1 Regional energiplanering

Länsstyrelserna har i uppdrag att utveckla regional energiplanering³⁰. Uppdraget syftar till att snabba på processerna för att stärka el- och energisystemet att möta förändringar till följd av näringslivsutveckling, minskad klimatpåverkan, förbättrad energiberedskap och trygg energiförsörjning. I uppdraget bidrar de med kunskapsunderlag och utvecklade samarbetsformer. Under året har länsstyrelserna på olika sätt arbetat för att energiplanering ska samordnas med övrig planering som kommunerna gör kopplat till markanvändning samt med regionala och nationella planer som tas fram av olika aktörer. I vissa län har länsstyrelser och regioner bedrivit gemensamma projekt för att få större genomslag. Arbetet bidrar till att utveckla ett gemensamt arbetssätt där regioner och länsstyrelser kan komplettera varandra.

4.2.2 Boverket

4.2.2.1 Nationell planering och Boverkets planråd

Boverket tog 2024 beslut om att bilda ett planråd för långsiktig samverkan mellan myndigheter i strategiska frågor om mark- och vattenanvändning och samhällsplanering. I planrådet ingår inledningsvis myndigheter med inflytande över nationella anspråk på mark- och vattenanvändning, samt SKR. Under 2025 har fokus legat på riksintressen och

³⁰ Uppdrag 3A1 i regleringsbrev för 2025 avseende länsstyrelserna

klimateanpassning. Syftet är att möta de behov som kommuner och regioner har av exempelvis myndighetsgemensamma underlag.

Boverket har beställt en studie av hur olika europeiska länder identifierar och hanterar målkonflikter inom nationell samhällsplanering³¹. I rapporten konstateras att många länder överlämnar ansvaret att hantera målkonflikter till den regionala och lokala nivån. Målkonflikter blir ofta tydliga först när planeringsprocessen når en konkret nivå, där specifika projekt eller markanvändning diskuteras. Nationella ramverk ger vägledning och fastställer övergripande mål, men det är oftast på regional och lokal nivå som ansvaret ligger på implementering av dessa. Regional strategisk planering är således viktigt för att konkretisera nationella mål.

4.2.2.2 Regional fysisk planering enligt plan- och bygglagen

Boverket ansvarar för tillämpningen av plan- och bygglagen PBL (2010:900) nationellt. Enligt PBL 7 kapitlet ska Region Stockholm, Region Skåne och Region Halland, ansvara för regional fysisk planering. De ska utreda frågor av betydelse för länets mark- och vattenanvändning. Det gör exempelvis genom att ta fram prognoser, omvärldsanalyser och utvecklingsscenarier för olika samhällsutvecklingar. Boverket erbjuder stöd och rådgivning om hur PBL 7 kapitlet kan tolkas.

Boverket har tagit fram föreskrifter för digitala regionplaner, med krav på innehåll och identifiering av information. Föreskrifterna grundar sig på en ny bestämmelse i plan- och byggförordningen PBF (2011:338), som innebär att regionplaner som påbörjas från och med 2027 ska tillgängliggöras och behandlas digitalt. Syftet är att stödja regionerna i att uppfylla PBF-kraven, baserat på Boverkets erfarenheter från föreskrifter för detaljplan, planbeskrivning och översiktsplan.

4.2.2.3 Regionala nodnätverket för gestaltad livsmiljö

Boverket ingår i det regionala nodnätverket för gestaltad livsmiljö, där avdelningen ArkDes på Moderna Museet är sammankallande. Samtliga regioner ingår i nätverket med representanter från kulturmiljö och samhällsplanering. Nätverket syftar till samverka för att stärka hur våra livsmiljöer formas och förvaltas bland annat genom att söka lösningar på de frågor, utmaningar och möjligheter som behöver uppmärksammas och hanteras i respektive region. Dessa perspektiv är viktiga kopplat till platsers utveckling som också utgör en viktig del av den strategiska rumsliga planeringen på regional nivå. Under 2025 har nätverket haft landsbygderna i fokus.

4.2.2.4 Förslag till naturrestaureringsplan

Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att ta fram ett förslag på restaureringsplan för Sverige enligt EU:s naturrestaureringsförordning. Förslaget lämnas till regeringen senast den 27 februari 2026. Syftet är att säkerställa att naturen återhämtar sig, blir tålig för förändringar och rik på biologisk mångfald. Det krävs insatser

³¹ Målkonflikter inom nationell samhällsplanering. Kai Böhme, Spatial Foresight, dec 2024. Boverket DNR 1583/2022-147.

med utgångspunkt i landskapsekologiska perspektiv. I arbetet har bristerna i tillgängliga nationella planeringsunderlag blivit tydliga, som försvårat arbetet. Regionernas roll har diskuterats som en viktig aktör ur ett strategiskt perspektiv så att så många mervärden och nyttor som möjligt kan genereras.

4.2.3 Trafikverket

Trafikverket har en stark regional närvaro och mycket av samarbetet med den regionala nivån rör framtagande och säkrande av framdrift av regional och nationell infrastrukturplan.

Under året har Trafikverket bildat en intern grupp för att tydligare knyta ihop regeringsuppdraget med den nationella nivån. De trafikverksregionala planerare som i arbetet möter regionerna är centrala för regeringsuppdraget, då infrastrukturen utgör en viktig del av regionernas utveckling. Den nystartade gruppens uppdrag kommer att utvidgas från att vara direkt kopplat till regeringsuppdraget till att omfatta regional strategisk planering i ett vidare perspektiv.

Uppdraget har vidare förankrats i chefsgrupper på olika nivåer. Trafikverket har under året haft två möten med SVESAM-utredningen, möten där chefsnivåer deltagit.

I november 2025 informerade Trafikverket om uppdraget vid Komexp-möte. Komexp, som är en förkortning av Kommunikationsexperter, är en mötesplats som SKR samordnar där regionerna möts utifrån ansvaret att upprätta en länstransportplan.

4.2.4 Tillväxtverket

4.2.4.1 Regional strategisk planering i Europa

Tillväxtverket är svensk kontaktpunkt för ESPON och sprider information samt stödjer projektutveckling tillsammans med andra svenska aktörer. I ett europeiskt perspektiv sticker Sverige ut genom avsaknaden av ett nationellt system för sammanhängande regional strategisk planering. Det finns stora variationer i verktyg och praktik mellan regioner och en dubbel struktur, där regional fysisk planering³² och regional utvecklingsplanering³³ bedrivs parallellt. Med det som utgångspunkt genomfördes ett seminarium med fokus på regional strategisk planering i Sverige och Finland³⁴. Syftet med seminariet var att belysa hur regional strategisk planering utvecklats och bedrivs i Sverige och Finland.

Det finländska systemet presenterades ur akademiskt, administrativt och praktiskt perspektiv. Fokus låg på organisation, ansvarsfördelning och verktyg för samordning. Erfarenheterna visade vikten av förankrade mål och visioner samt användning av strukturbilder och kartanalyser för att konkretisera samband och skapa gemensamma referensramar. Dessa verktyg gör politiska beslut mer tillgängliga och stödjer planerare genom att visa hur olika sakområden påverkar varandra.

³² Enligt Plan- och bygglag (2010:900)

³³ Enligt Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar

³⁴ [Regional planning in Europe - cases from Finland | ESPON](#)

Inom ESPON planeras även för att utveckla ett kunskapsunderlag om hur europeiska länder hanterar överstatliga initiativ och deras rumsliga konsekvenser, med fokus på nationell och regional nivå. Relevant kunskap från ESPON kommer fortsatt att förmedlas till målgruppen genom det fortsatta arbetet i regeringsuppdraget.

4.2.4.2 Nationellt analytikernätverk för regional utveckling

Tillväxtverket har i uppdrag att samordna ett analytikernätverk inom den regionala utvecklingspolitiken. I nätverket ingår flera i uppdraget, utpekade myndigheter. Vid nätverkets träff under våren 2025 informerade Tillväxtverket om regeringsuppdraget, dess syfte samt vikten av att nationella myndigheter medverkar och bidrar till arbetet. Nätverket förväntas framöver bidra till genomförandet av uppdraget, inte minst kopplat till att stärka förmågan till rumsliga analyser.

4.2.4.3 Myndighetsnätverk för regional utveckling och landsbygdspolitik

Tillväxtverket leder ett myndighetsnätverk för dialog, metodutveckling och lärande kring statliga myndigheters uppgifter inom regional utvecklings- och landsbygdspolitik. Nätverket verkar på både GD- och handläggarnivå, och uppdraget har presenterats vid digitala träffar. Vi ser synergier mellan uppdragen och bör lyftas i nätverket, särskilt förstudierna om *myndigheters medverkan och remissvar* (se avsnitt 3.10) samt *metod för geografisk konsekvensanalys* (se avsnitt 3.9). Kunskap från dessa kan integreras i Tillväxtverkets *Lärcirkel om territoriella perspektiv*³⁵, ett erfarenhetsutbyte om hur rumsliga förutsättningar beaktas i myndigheternas arbete.

4.2.4.4 Nyindustrialisering och samhällsomvandling

Tillväxtverket har flera uppdrag kopplat till nyindustrialisering och samhällsomvandling. I oktober 2025 arrangerades ett möte i Ludvika genom Tillväxtverkets uppdrag att bistå regioner och kommer vid varsel och omställning under perioden 2025–2027³⁶. Temat var bostadsförsörjning och samhällsplanering och där diskuterades även mervärden av Regional strategisk planering. Tillväxtverket presenterade arbetet med detta regeringsuppdrag och Region Blekinge presenterade sitt arbete med bostadsfrågor.

Tillväxtverket har även i uppdrag att samordna arbetet på nationell nivå för att stödja och skapa goda förutsättningar för den pågående nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län³⁷. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har tagit fram kunskapsunderlag tillsammans med Länsstyrelsen i Västerbotten, Sametinget, Trafikverket med flera som visar på kumulativa effekter av utvecklingen som sker i norra Sverige med fokus på renskötsel och den samiska kulturens intressen. Ambitionen är metodutveckling för myndigheter kopplat till rumsliga analyser. Studien ingår som en del i Miljömålsrådets arbete kring nationell planering (se avsnitt 3.1.2).

³⁵ [Lärcirkel om territoriella perspektiv - Tillväxtverket](#)

³⁶ Li2024/02075

³⁷ KN2023/03505